

Strategia Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027

CZĘŚĆ 2

Priorytety i planowanie

Przytoczna, grudzień 2020 r.

Zleceniodawca:

*Każdemu
po drodze*

Gmina Przytoczna
ul. Rokitniańska 4
66-340 Przytoczna
<http://przytoczna.pl>

Wykonawca:

Biuro Ekspertyz i Rozwoju Gospodarczego Sp. z o. o.
ul. Kokosowa 15/2
Zielona Góra
KRS 0000458673
NIP 9731014292
REGON 081128576

Spis treści

WPROWADZENIE	7
1. PODSTAWY PRAWNE	7
2. METODOLOGIA.....	7
3. SYNTEZA DIAGNOZY	8
3.1 Położenie gminy	8
3.2 Potencjał demograficzny	8
3.3 Rynek pracy i sytuacja ekonomiczna ludności.....	8
3.4 Edukacja.....	9
3.5 Aktywność społeczna	9
3.6 Zdrowie.....	9
3.7 Pomoc społeczna	10
3.8 Kultura	10
3.9 Przedsiębiorczość	10
3.10 Turystyka	10
3.11. Rolnictwo i leśnictwo.....	11
3.12. Sfera środowiska	11
3.13. Infrastruktura wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa.....	11
3.14. Infrastruktura komunikacyjna	11
3.15. Gospodarka odpadami	12
3.15. Finanse gminy.....	12
4. ANALIZA SWOT	12
4.1. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Jakość życia”	13
4.2. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Potencjał gospodarczy”	14
4.3. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Kapitał ludzki”	14
4.4. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Komunikacja, położenie”	15
4.5. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Atrakcyjność przyrodnicza potencjał turystyczny i środowisko	15
4.6. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Zarządzanie rozwojem”	15
4.7. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia.....	16
5. Wizja i misja i cel nadrzędny.....	17
5.1. Wizja Gminy Przytoczna	17

5.2. MISJA ROZWOJU GMINY PRZYTOCZNA	18
5.3. Cel nadrzędny	18
6. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027.	19
6.1. Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja.....	20
6.1.1. Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Przytoczna	20
6.1.2. CEL OPERACYJNY I.2 ROZWÓJ POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY PRZYTOCZNA	22
6.2. Obszar nr 2. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy	24
6.2.1. Cel operacyjny II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne	24
6.2.2. Cel operacyjny II.2 Wielofunkcyjny rozwój wsi.....	26
6.2.3. Cel operacyjny II.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju gminy	27
6.3. Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców	29
6.3.1. Cel operacyjny III.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej	29
6.3.2. Cel operacyjny III.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy	31
6.3.3. Cel operacyjny III.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym	33
6.3.4. Cel operacyjny III.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców	35
6.4. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego	38
6.4.1. Cel operacyjny IV.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Przytoczna	38
6.4.2. Cel operacyjny IV.2 Rozwój turystyki.....	39
6.4.3. Cel operacyjny IV.3 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej.....	40
6.4.4. Cel operacyjny IV.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację	42
8. Wieloletni Plan Inwestycyjny.....	43
8. System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna.....	46
8.1. Analiza wskaźnikowa	46
8.2. Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna	47
8.3. Schemat i harmonogram realizacji procesu monitoringu	47
7.4. Zasady aktualizacji	47
Załącznik nr 1	49

Załącznik nr 2.....	50
---------------------	----

Spis tabel

Tabela 1 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Jakość życia”.	13
Tabela 2 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Potencjał gospodarczy.....	14
Tabela 3 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Kapitał ludzki	14
Tabela 4 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Komunikacja, położenie	15
Tabela 5 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Atrakcyjność przyrodnicza i potencjał turystyczny”	15
Tabela 6 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Zarządzanie rozwojem”	15
Tabela 7 Analiza SWOT – szanse i zagrożenia	16
Tabela 8 Kierunki interwencji. Cel operacyjny I.1	21
Tabela 9 Wskaźniki do monitorowania	22
Tabela 10 Kierunki interwencji. Cel operacyjny I.2	23
Tabela 11 Wskaźniki do monitorowania	24
Tabela 12 Kierunki interwencji. Cel operacyjny II.1	25
Tabela 13 Wskaźniki do monitorowania	25
Tabela 14 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2	26
Tabela 15 Wskaźniki do monitorowania	27
Tabela 16 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2	28
Tabela 17 Wskaźniki do monitorowania	29
Tabela 18 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.1	30
Tabela 19 Wskaźniki do monitorowania	31
Tabela 20 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.2	32
Tabela 21 Wskaźniki do monitorowania	33
Tabela 22 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.3	34
Tabela 23 Wskaźniki do monitorowania	34
Tabela 24 Kluczowe działania. Cel operacyjny III.4	36
Tabela 25 Wskaźniki do monitorowania	37
Tabela 26 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.1	38
Tabela 27 Wskaźniki do monitorowania	39
Tabela 28 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.2	39
Tabela 29 Wskaźniki do monitorowania	40

Tabela 30 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.3.....	41
Tabela 31 Wskaźniki do monitorowania	41
Tabela 32 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.4.....	42
Tabela 33 Wskaźniki do monitorowania	43
Tabela 34 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2027	44

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu gminy, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, w kompetencjach realizowanych przez władze gminy. Dokument ten uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej.

W systemie zarządzania polityką rozwoju, Strategia Rozwoju Gminy pełni kluczową rolę, jako generalny plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią budować własne plany strategiczne. Dzięki temu dokument ten jest również narzędziem kierowania i intensyfikowania współpracy z partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi.

Realizacja przyjętych kierunków działań Gminy Przytoczna nierzadko będzie się wiązać z podejmowaniem współpracy pomiędzy samorządami wszystkich szczebli, partnerami społecznymi i prywatnymi. Stąd też Strategia Rozwoju nie obejmuje wyłącznie zadań będących w kompetencjach samorządu gminnego, ale wskazuje na rozwiązania niezbędne dla stałego i efektywnego rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Przedmiotowy dokument zawiera syntetyczny opis wyników diagnozy wielosektorowej, analizę SWOT, wizję, misję, cel nadrzędny, a także cele operacyjne wraz z wykazem kluczowych działań. Częścią wieńczącą opracowanie jest natomiast opis sposobu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

1. PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity z dnia 6 kwietnia 2020 r., t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713). Artykuł 18 tejże ustawy mówi, że do wyłącznej właściwości Rady Gminy należy m.in. uchwalanie programów gospodarczych i przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

2. METODOLOGIA

Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 była złożonym procesem, w ramach którego należy wymienić następujące etapy: Etap I – Przygotowanie do wdrożenia (decyzja o przygotowaniu dokumentu), Etap II – Przygotowanie diagnozy (analiza wielosektorowa i analiza SWOT), Etap III – Hierarchizacja celów (sformułowanie wizji, misji, celu nadrzędnego, celów operacyjnych i kluczowych działań), Etap IV – Implementacja strategii (określenie zasad monitorowania i ewaluacji).

3. SYNTEZA DIAGNOZY

3.1 Położenie gminy

- Gmina Przytoczna (gmina wiejska) położona jest w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Graniczy z gminami Międzyrzecz, Skwierzyna, Pszczew, Bledzew oraz Międzychód.
- Powierzchnia gminy wynosi 184,5 km² i jest zamieszkiwana przez 5 556 osób (stan na 28.05.2020 r.), gęstość zaludnienia wynosi 30 os/km². Najmniejsza koncentracja ludności wykazują północne, północno-wschodnie oraz południowo-zachodnie części gminy, gdzie liczba mieszkańców w tych miejscowościach nie przekracza 100 osób.
- Gmina Przytoczna administracyjnie wchodzi w skład powiatu międzyrzeckiego. Siedziba gminy znajduje się w Przytocznej.

3.2 Potencjał demograficzny

- W analizowanym okresie 2011 – 2020 nie zaobserwowano stałego i systematycznego spadku liczby mieszkańców Gminy Przytoczna. W 2011 r. gminę zamieszkiwało 5 644 osób (w tym 2 710 kobiet i 2 934 mężczyzn). Na koniec 2019 r. według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ta wynosiła 5 627 osób (w tym 2 694 kobiet i 2 933 mężczyzn).
- Interesującym zjawiskiem jest to, że w każdym z przedstawionych okresów liczba kobiet na terenie gminy Przytoczna była mniejsza od liczby mężczyzn, co różni się od ogólnokrajowych tendencji – w większości gmin tego typu liczba kobiet jest większa (krótsza średnia wieku mężczyzn).
- Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego saldo migracji jest dodatnie. Wskaźnik ten, jak również zwiększająca się liczba mieszkańców to cechy charakterystyczne gmin o statusie wiejskim położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miast i obszarów zurbanizowanych. Wpływ na ten proces mają następujące czynniki:
 - Atrakcyjne tereny pod zabudowę mieszkaniową;
 - Bliskość miast Gorzów Wielkopolski, Międzyrzecz oraz Międzychód;
 - Nieskażone środowisko naturalne;
 - Moda na budownictwo jednorodzinne;
 - Dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (droga krajowa 24 oraz droga ekspresowa S 3).

3.3 Rynek pracy i sytuacja ekonomiczna ludności

- Wskaźnik bezrobocia, mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w Gminie Przytoczna dwukrotnie wyższy niż w województwie lubuskim i w 2019 r. wyniósł 6,1% (w regionie 3,0%). W stosunku do 2009 r. sytuacja na

analizowanym obszarze uległa poprawie: wówczas wskaźnik bezrobocia wynosił 12,6% i także był wyższy od regionalnego (9,2%). Również we wszystkich gminach Powiatu Międzyrzeckiego wskaźnik bezrobocia w latach 2009-2019 zmniejszył się. W Gminie Przytoczna widoczny jest spadek bezrobocia w ostatnim dziesięcioleciu, jednak wciąż przekracza ono 6%.

- Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 r. w Gminie Przytoczna bez pracy pozostawało 210 osób. Wśród osób bezrobotnych przeważały kobiety, choć nie była to wyraźna dominacja. Z punktu widzenia poziomu życia na analizowanym obszarze ważne jest, że wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Międzyrzeczu w grudniu 2019 r. 34% miało prawo do zasiłku.

3.4 Edukacja

- Na obszarze Gminy Przytoczna zaobserwować można ogólną tendencję spadkową liczby uczniów. W latach 2009-2019 liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych co prawda zwiększyła się z 288 do 457, jednak biorąc pod uwagę likwidację gimnazjów należy uznać, że ogólna liczba uczniów uległa zmniejszeniu z 475 w 2009 roku (szkoła podstawowa i gimnazjum) do 457 w 2019 roku.
- We wrześniu 2020 r. w Gminie Przytoczna funkcjonowało 1 przedszkole oraz 1 oddział przedszkolny przy szkole podstawowej w Wierzbnie. Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego wynosiła 189. Na terenie Gminy nie funkcjonuje żłobek, ani klub malucha dla dzieci do 3 roku życia.

3.5 Aktywność społeczna

- Najprężniej działające organizacje na obszarze Gminy Przytoczna to m.in. Stowarzyszenie New Dance, Gminny Klub Sportowy „Zjednoczeni”, Klub Sportowy „Lubikowo” w Lubikowie, Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich wsi Rokitno, Stowarzyszenie „Przyjazna wieś”, Stowarzyszenie „Wiatrzcanka” Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Lśnienie”, Klub Amazonek.
- W latach 2014-2020 frekwencja wyborcza mieszkańców w Gminie Przytoczna była niższa od notowanej na poziomie powiatu międzyrzeckiego, województwa lubuskiego oraz kraju. Wyjątek stanowiły wybory lokalne, w których odnotowano w gminie większą frekwencję.

3.6 Zdrowie

- W 2019 r. na obszarze gminy funkcjonowały dwie przychodnie.
- Udzielono 25 728 porady w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.
- Dostęp mieszkańców wielu miejscowości do usług medycznych jest utrudniony z uwagi na bariery komunikacyjne.

3.7 Pomoc społeczna

- Ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało w 2019 roku 883 mieszkańców Gminy Przytoczna.
- W ostatnich latach wyraźnie widać tendencję spadkową w wysokości przyznawanych świadczeń oraz liczbie rodzin potrzebujących pomocy ze względu na ubóstwo co może świadczyć o poprawie sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz o skutecznych działaniach gminy podjętych a rzecz aktywizacji społecznie wykluczonych.

3.8 Kultura

- Na obszarze Gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, który realizuje zadania z zakresu organizacji imprez kulturalnych oraz animacji czasu wolnego.
- Najważniejszą imprezą o znaczeniu ponadlokalnym są Dni Przytocznej – Święto Pomidora.
- Na terenie jednostki funkcjonują 4 biblioteki (razem z filiami), na przestrzeni ostatnich lat zanotowano spadek czytelnictwa.

3.9 Przedsiębiorczość

- W 2019 roku w Gminie Przytoczna zarejestrowanych było 456 podmiotów gospodarczych. Ich ilość od kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie.
- Na terenie Gminy Przytoczna dominują mikro i małe przedsiębiorstwa, nie ma natomiast przedsiębiorstw dużych. Jak wynika z danych GUS, w Gminie Przytoczna w 2014 r. nie działało ani jedno przedsiębiorstwo zatrudniające od 249 pracowników wzwyż.
- Struktura podmiotów według sekcji pokazuje wysoki udział podmiotów z branż: budownictwo (19,74%), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (19,30%), przetwórstwo przemysłowe (10,31%), transport i gospodarka magazynowa (9,87%), pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (8,33%).

3.10 Turystyka

- Strefę turystyczno-wypoczynkową w Gminie Przytoczna określają przede wszystkim dwa kluczowe aspekty: bogactwo przyrody, w tym bogate w runo leśne i atrakcje przyrodnicze obszary leśne; znane i popularne w regionie jeziora: m.in. Jezioro Lubikowskie, Rokitno, Wierzbnio, Mniszek, Przytoczno czy Żabno.
- W 2019 r. na obszarze Gminy Przytoczna funkcjonowały 3 obiekty noclegowe, dysponujące łącznie 100 miejscami. Podstawowe wskaźniki zatem związane z obsługą turystyki kształtują się na analizowanym obszarze poniżej średniej dla województwa lubuskiego. Gmina

Przytoczna ma potencjał turystyczny, aczkolwiek wykorzystywany on jest w niewystarczającym stopniu.

3.11. Rolnictwo i leśnictwo

- Z danych GUS wynika, że powierzchnia użytków rolnych wyniosła 9 495,25 hektarów. Jednocześnie na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego stwierdzić można, że w 2010 r. na obszarze Gminy Przytoczna dominowały gospodarstwa średnie (średnia wielkość gospodarstwa 22,72 ha). Powierzchnia gospodarstw przekłada się na ich pozycję ekonomiczną. W gospodarstwach tych podejmowana była również pozarolnicza aktywność gospodarcza.
- Lasy stanowiły w 2019 r. 39 % powierzchni Gminy Przytoczna. Dominowała publiczna własność gruntów leśnych. Grunty publiczne zajmowały 7 197,28 ha.

3.12. Sfera środowiska

- Na obszarze gminy znajduje się rezerwat przyrody Dąbrowa na wyspie chroniący rzadko spotykany las liściasty na wyspie jeziora Lubikowskiego. W skład rezerwatu wchodzi obszar o powierzchni 4,40 ha.
- Na obszarze Gminy Przytoczna znajdują Obszary Natura 2000. Należą do nich:
 - JEZIORA PSZCZEWSKIE I DOLINA OBRY PLH080002,
 - PUSZCZA NOTECKA PLB300015.

3.13. Infrastruktura wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa

- Gmina Przytoczna charakteryzuje się dość niską na tle województwa lubuskiego (53,3%) dostępnością do sieci gazowej. W gminie dostępność do niniejszej sieci kształtuje się na poziomie do 29,8%. Należy jednakże zaznaczyć, że dostęp do sieci gazowej na terenie Gminy jest znacznie większy niż na terenie Powiatu Międzyrzeckiego (tylko 17 %).
- Dostęp do sieci wodociągowej posiadało na koniec 2019 r. 89,66% mieszkańców (ogólna liczba mieszkańców – 5 627, liczba mieszkańców podłączonych do wodociągu – 5 045). Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy w 2019 r. wynosiła – 26,6 km (w 2018 r. 26,4 km).
- Dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada 44,7 % mieszkańców, (w tym na terenie Aglomeracji ok. 96 %) – ogólna liczba mieszkańców: 5 627, liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji: 2 516.

3.14. Infrastruktura komunikacyjna

- Główne ciągi komunikacyjne, ważne dla Gminy to przebiegająca tuż przy zachodniej granicy Gminy droga ekspresowa S3. Przez cały obszar Gminy na osi wschód zachód (kierunek Gorzów Wlkp.-Poznań) przebiega Droga Krajowa nr 24.

- Drogi lokalne gminne w Gminie Przytoczna to blisko 100 kilometrów, częściowo wyremontowane.

3.15. Gospodarka odpadami

- W gminie w 2019 r. zebrano łącznie ok. 1534,06 ton odpadów zmieszanych.

3.15. Finanse gminy

- W 2010 r. dochody Gminy Przytoczna wyniosły 21,18 mln złotych, dziesięć lat później 33,30 mln złotych. Wynika to ze wzrostu dochodów z tytułu podatków od osób fizycznych, osób prawnych oraz opłat lokalnych, a także dotacji z budżetu państwa. Podobną tendencję da się zauważyć także w przypadku pozostałych gmin na terenie Powiatu Międzyrzeckiego, choć ewidentnie występują różnice w zakresie dynamiki wzrostu dochodów. Szczególnie widoczny wzrost w dochodach można zauważyć w roku 2019.
- Wydatki z budżetu Gminy Przytoczna są wyraźnie skorelowane z przychodami Gminy w poszczególnych latach. Wyraźny spadek wydatków nastąpił w roku 2011. Podobnie było z przychodami w tym roku, które były znacząco niższe niż w roku 2010. Wartość wydatków ogółem w roku 2011 wyniosła 16,33 mln zł. Od tego momentu widoczna jest tendencja wzrostowa. W latach 2016 i 2017 wydatki obniżono. Rekordowo wysokie wydatki w ostatnim okresie miały miejsce w roku 2018. Był to rok realizacji ważnych inwestycji w Gminie, która korzystała w maksymalny sposób z dotacji zewnętrznych, przede wszystkim środków pochodzących z UE.
- Największe wydatki majątkowe gmina poniosła w 2018 r. – 13,91 mln złotych. Średnia wartość wydatków majątkowych na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wyniosła 5,3 mln złotych. Jest to wartość jaką można przyjąć badając zdolność samorządu do podejmowania wyzwań infrastrukturalnych w perspektywie najbliższych lat.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji,. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju.

Nazwa SWOT to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats):

- STRENGTHS, czyli silne strony,
- WEAKNESSES, czyli słabe strony,
- OPPORTUNITIES, czyli szanse,

- THREATS, czyli zagrożenia.

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony i zagrożenia.

Analizę SWOT dla Gminy Przytoczna przeprowadzono w układzie sześciu obszarów funkcjonalnych, mających, zgodnie z przeprowadzoną wcześniej, ekspercką diagnozą społeczno-gospodarczą, kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy:

- Jakość życia,
- Potencjał gospodarczy,
- Kapitał ludzki,
- Komunikacja, położenie,
- Atrakcyjność przyrodnicza, potencjał turystyczny i środowisko,
- Zarządzanie rozwojem.

4.1. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Jakość życia”

Tabela 1 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Jakość życia”.

Jakość życia	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• Czyste środowisko (brak dużego przemysłu, przestrzeganie norm środowiskowych). • Wysoka aktywność społeczna w zakresie sportu i rekreacji. • Poprawny dostęp do usług medycznych pierwszego kontaktu. • Stosunkowo prosty dostęp do sektora usług i rozrywki dla części mieszkańców gminy – prężnie działające w tym zakresie Gminny Ośrodek Kultury, • Bliskość do Gorzowa Wielkopolskiego. • Dobry dostęp do miejsc integracji społecznej (Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka, świetlice wiejskie, remizy OSP). • Dobry dostęp do usług administracji samorządowej, w tym oświaty. • Względnie nieduże bezrobocie.	• Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych. • Za małe nakłady na modernizację infrastruktury i doposażenie instytucji oświatowych i kulturalnych w stosunku do istniejących potrzeb. • Pogłębiające się problemy społeczne, związane z korzystaniem z pomocy społecznej na obszarach wiejskich. • Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych, socjalnych. • Niedostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. • Niewystarczające inwestycje w wiejską infrastrukturę społeczną. • Ograniczony dostęp do opieki żłobkowej. • Brak transportu publicznego pomiędzy miejscowościami. • Słabo rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna.

Źródło: opracowanie własne

4.2. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Potencjał gospodarczy”

Tabela 2 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Potencjał gospodarczy

Potencjał gospodarczy	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Atrakcyjne położenie gospodarcze – blisko granicy z Niemcami, blisko Gorzowa Wielkopolskiego. Potencjalne duże rynki zbytu. - Istniejąca strefa inwestycyjna w Przytocznej. - Bliskość węzła S3 (Gorzów Wlkp./ Skwierzyna). - Sukcesywnie rosnąca liczba mikro i małych przedsiębiorstw. - Pozytywne nastawienie samorządu do rozwoju przedsiębiorstw. - Dobre warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki. - Bogate tradycje rolnicze – gospodarstwa wielkopowierzchniowe, korzystne zmiany, zgodnie z trendami w Europie. - Bliskość Kostrzyńsko – Słubickiej Strefy Gospodarczej.	- Niewystarczająca ilość dużych podmiotów gospodarczych (generujących znaczące wpływy do budżetu gminy z tytułu CIT). - Brak ludzi do pracy, zarówno nisko, średnio i wysoko kwalifikowanej kadry, jak również specjalistów - Niewystarczająca baza noclegowo-gastronomiczna. - Ograniczony kapitał na rozwój MMSP. - Słaba jakość infrastruktury drogowej - część dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich wymaga remontu lub modernizacji. - Liczne obszary Natury 2000 uniemożliwiające inwestycje gospodarcze. - Niski poziom wskaźnika przedsiębiorczości mierzonej jako ilość przedsiębiorstw przypadająca na 1.000 mieszkańców. - Niewystarczająca liczba inwestorów zagranicznych i krajowych. - Zanik tradycyjnych zawodów i rzemiosła.

Źródło: opracowanie własne

4.3. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Kapitał ludzki”

Tabela 3 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Kapitał ludzki

Kapitał ludzki	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Relatywnie niski poziom oficjalnego bezrobocia. - Aktywność organizacji w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. - Napływ ludność z terenów miejskich - z ośrodka miejskiego Gorzów Wielkopolski. - Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy.	- Rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. - Zjawisko ukrytego bezrobocia (nie notowane przez PUP). - Niewystarczająca liczba miejsc pracy. - Utrzymujący się ujemny przeciętny przyrost naturalny. - Niski odsetek organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców. - Niekorzystna struktura ludności wg grup wieku – spadający odsetek ludzi młodych. - Niewystarczająca liczba atrakcyjnych zarobkowo miejsc pracy.

Źródło: opracowanie własne

4.4. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Komunikacja, położenie”.

Tabela 4 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Komunikacja, położenie

Komunikacja, położenie	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Położenie przy drodze krajowej – S3 - Położenie gminy w sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego – Gorzowa Wielkopolskiego. - Bliskość granicy z Niemcami – około 70 km. - Dobra lokalizacja pod względem turystycznym – lasy jeziora.	- Konieczne inwestycje na części dróg gminnych powiatowych i wojewódzkich. - Konieczne inwestycje w zakresie infrastruktury informatycznej i dostęp do Internetu w znaczącej większości obszaru Gminy. - Brak transportu publicznego pomiędzy miejscowościami. - Względnie słabo rozwinięta sieć dróg rowerowych - Internet - Białe plamy. - Niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej. - Duża liczba dróg gminnych nieutwardzonych. - Niewystarczająca długość ciągów pieszych.

Źródło: opracowanie własne

4.5. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Atrakcyjność przyrodnicza potencjał turystyczny i środowisko

Tabela 5 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Atrakcyjność przyrodnicza i potencjał turystyczny”

Atrakcyjność przyrodnicza, potencjał turystyczny i środowisko	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Walory turystyczne –duży procent zalesienia, zwierzyny łownej, grzybów i ryb. - Sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki. - Potencjał do rozwój energii odnawialnej, w tym przede wszystkim farm wiatrowych. - Rołnictwo ekologiczne. - Doinwestowana technologicznie oczyszczalnia ścieków.	- Niewystarczający poziom skanalizowania obszaru gminy i w związku z tym brak uregulowania gospodarki wodno - ściekowej na terenie wszystkich miejscowości wiejskich w Gminie. - Niska świadomość ekologiczna mieszkańców. - Mała ilość akcji promujących ekologię wśród mieszkańców. - Zaniedbane, wymagające renowacji tereny zielone. - Niewystarczająca liczba inwestycji z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii.

Źródło: opracowanie własne

4.6. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Zarządzanie rozwojem”

Tabela 6 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Zarządzanie rozwojem”

Zarządzanie rozwojem	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY

- Dobre przygotowanie merytoryczne pracowników Urzędu Gminy do aplikowania o środki z Budżetu Państwa, Unii Europejskiej i innych źródeł.
- Wysoka jakość współpracy Gminy Przytoczna z Lokalną Grupą Działania .
- Dobra kooperacja samorządu z organizacjami pozarządowymi.
- Wprowadzenie procedur usprawniających pracę jednostek samorządu gminnego i podnoszących jakość świadczonych usług.
- Współpraca z partnerami zagranicznymi oraz wymiana wzajemnych doświadczeń.
- Wysoka wartość wydatków majątkowych gminy – ciągły rozwój infrastruktury komunalnej.
- Nieprzekroczone wskaźniki w zakresie poziomu zadłużenia Gminy Przytoczna.
- Niewystarczająca ilość terenów uzbrojonych w Strefie Aktywności Gospodarczej.
- Niewystarczający stopień dostępności do sieci gazowej na terenach wiejskich.
- Niewystarczająco rozwinięty system oświetleniowy na terenach wiejskich gminy.
- Niewystarczająca infrastruktura społeczna na obszarach wiejskich (ośrodki zdrowia, świetlice, miejsca rekreacyjno-sportowe)
- Zły stan techniczny zabytkowych budynków komunalnych.
- Niski stopień skanalizowania i zwodociągowania gminy.

Źródło: opracowanie własne

4.7. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

Tabela 7 Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania ze środków Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Europejski i Fundusz Morski i Rybacki w okresie programowania UE na lata 2021-2027. • Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej oraz innych programów rządowych. • Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Banku Gospodarstwa Krajowego na budowę, remont budynków z mieszkaniami socjalnymi i komunalnymi. • Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Budżetu Państwa (np. Program Maluch) na budowę żłobka. • Możliwość dofinansowania przedsięwzięć z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii. • Rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej. • Rozwój ruchu turystycznego. • Rozwój budownictwa mieszkalnego, a w szczególności jednorodzinne, przyciąganie nowych mieszkańców spoza obszaru gminy.	• Ograniczone możliwości finansowania zadań inwestycyjnych. • Odptyw młodych mieszkańców poszukujących wyższej jakości edukacji. • Zmniejszający się przyrost naturalny i ujemna migracja, powodujący ograniczenie działalności szkół podstawowych i wzrost kosztów utrzymania infrastruktury oświatowej. • Biurokracja związana z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inwestycje. • Niepewna sytuacja gospodarcza kraju i państw Unii Europejskiej. • Częste zmiany przepisów prawnych. • Zwiększający się zakres zadań własnych gminy przy braku wsparcia finansowego z budżetu państwa.

Źródło: opracowanie własne

5. Wizja i misja i cel nadrzędny

5.1. Wizja Gminy Przytoczna

Wizja rozwoju Gminy Przytoczna stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2027 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała gmina rozumiana jako wspólnota mieszkańców tj. władze samorządowe, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, partnerzy i instytucje, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu.

Wizja to pewne modelowe ujęcie gminy, które musi odzwierciedlać ambicje ogółu jej mieszkańców. Wizja powinna odpowiadać na pytania: Jak widzimy naszą Gminę?, Czego chcemy, czego oczekujemy?, Jak chcemy aby nas postrzegano?, Czego potrzebują mieszkańcy?

Wizja Gminy Przytoczna brzmi następująco:

„W 2030 roku Gmina Przytoczna w pełni korzysta ze swojego położenia w jednej z najbardziej urokliwych okolic na terenie Województwa Lubuskiego, czerpiąc w pełni m.in. z uroków lasów i jezior Pszczewskiego Parku Krajobrazowego oraz okolic nadwarciańskich, w pełni korzysta również ze swojego położenia przy Drodze Krajowej nr 24, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi S3, lokalizacji pomiędzy Międzyrzeczem i Skwierzyną, stanowiącymi Powiatowe i regionalne ośrodki przemysłowe i turystyczne zaplecze dla Powiatu i Regionu, niedaleko aglomeracji gorzowskiej oraz jako miejsca do zamieszkania w pobliżu łona natury.

Bogate walory położenia wśród rozległych przestrzeni leśnych, z przepięknymi jeziorami oraz zróżnicowana oferta rekreacyjno-turystyczna i infrastruktura przyciągają turystów z Powiatu oraz z całego regionu i spoza niego, w tym prowadzących aktywny tryb życia, uprawiających sport i rekreację.

Rozwija się konkurencyjna gospodarka lokalna oparta na mikro i małych przedsiębiorstwach usługowych i produkcyjnych oraz nowoczesnych gospodarstwach rolnych, powiązana z efektywnym systemem szkolnictwa przedszkolnego i podstawowego oraz zwiększoną aktywnością zawodową mieszkańców.

Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne, aktywna współpraca samorządów, przedstawicieli sektora biznesu i organizacji pozarządowych zapewniają wysoką jakość i dostępność usług publicznych.

Gmina Przytoczna jest miejscem przyjaznym i atrakcyjnym do życia, dla mieszkańców oraz migrantów z obszarów miejskich.

5.2. MISJA ROZWOJU GMINY PRZYTOCZNA

Rozwinięciem wizji jest misja, która służy określeniu tego, co w wyniku realizacji Strategii Rozwoju uzyskają mieszkańcy. Właściwie sformułowana zapewnia, iż rozwój będzie służył rzeczywistym oczekiwaniom społecznym. Misja w sposób dokładny definiuje charakter gminy a przede wszystkim wskazuje jej atuty. Dobrze wypracowana, wraz z wizją, pokazuje pozytywne ujęcie Gminy Przytoczna do 2027 r. Jednocześnie misja stanowi ważne przesłanie, komunikujące w najprostszy sposób nadrzędną ideę Strategii Rozwoju.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju Gminy Przytoczna. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju Gminy Przytoczna, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Misją Gminy Przytoczna jest kompleksowa współpraca wszystkich lokalnych i ponadlokalnych partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy przy zachowaniu zalet bliskiego sąsiedztwa centrum wzrostu jakimi są Skwierzyn i Międzyrzecz oraz w dalszej odległości Miasto Gorzów Wielkopolski. Zamierzamy wspólnie zapewnić naszym mieszkańcom wysoki poziom życia, dostęp do usług publicznych odpowiedniej jakości, możliwość kształcenia, rozwoju przedsiębiorczości i nowoczesnych gospodarstw rolnych a także atrakcyjną ofertę czasu wolnego. Turystom i gościom oferujemy wysoką jakość usług turystycznych i rekreacyjnych, bazujących na bogactwie środowiska – lasów i jezior.

5.3. Cel nadrzędny

Cel nadrzędny wyznacza podstawowe kryteria oceny procesów rozwojowych. Ważne, aby wskazywał na te efekty procesu rozwojowego, które są autentycznie najważniejsze dla lokalnej społeczności. Jednocześnie istotne jest, by były to wyniki możliwe mierzalne, pozwalające na późniejszą ocenę osiągniętych rezultatów.

Cel nadrzędny brzmi następująco: **Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców.**

6. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027.

Priorytety wyszczególnione w Strategii Rozwoju wynikają z przyjętej wizji rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych. Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za najważniejsze. Wyodrębniono 4 obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja.
- Obszar 2. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy.
- Obszar 3. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego.
- Obszar 4. Wysoka jakość życia mieszkańców.

Dla każdego z powyższych obszarów priorytetowych sformułowany został cel strategiczny z którego z kolei wynikają cele operacyjne. Dla ich realizacji wyszczególniono natomiast kierunki interwencji – kluczowe zadania. Należy je traktować jako otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne priorytety i ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty Gminy Przytoczna.

Ponadto, dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju stworzono listę wskaźników. Wskaźniki te są przydatne przede wszystkim w czasie dokonywania monitoringu i ewaluacji dokumentu. Lista mierników stanowi podstawową propozycję, która podczas prowadzenia procesów przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana – zgodnie z potrzebami.

Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja	Obszar 2. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy	Obszar 3. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego	Obszar 4. Wysoka jakość życia mieszkańców
Cel nadrzędny: Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców			

Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna oparta o działalność sektora MMŚP oraz innowacyjnych gospodarstw rolnych, powiązana ze skutecznym systemem oświatowym i aktywnością zawodową mieszkańców	Cel strategiczny II: Poprawa jakości zarządzania, opartego na współpracy i wykorzystaniu zasobów	Cel strategiczny III: Sprawny i efektywny system usług publicznych wysokiej jakości, warunkujący odpowiednią jakość życia i pracy mieszkańców	Cel strategiczny IV: Wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy, oparta na bogatym dziedzictwie przyrodniczo-kulturowym i szerokiej ofercie czasu wolnego
Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Przytoczna Cel operacyjny I.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Przytoczna	Cel operacyjny II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne Cel operacyjny II.2 Wielofunkcyjny rozwój wsi Cel operacyjny II.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju gminy	Cel operacyjny III.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej Cel operacyjny III.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy Cel operacyjny III.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym Cel operacyjny III.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.	Cel operacyjny IV.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Przytoczna Cel operacyjny IV.2 Rozwój turystyki Cel operacyjny IV.3 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej Cel operacyjny IV.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację

6.1. Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja

Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna oparta o działalność sektora MMŚP oraz innowacyjnych gospodarstw rolnych, powiązana ze skutecznym systemem oświatowym i aktywnością zawodową mieszkańców.

6.1.1. Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Przytoczna

Strategia Rozwoju Gminy Przytoczna szczególny nacisk kładzie na rozwój edukacji rozumianej jako oferty publicznej dla wszystkich mieszkańców Gminy – bez względu na wiek, status społeczny, zawodowy itp.

Głównym wyzwaniem w tej sferze jest zapewnienie wysokiej jakości i nowoczesnej, odpowiadającej na zmiany zachodzące w otoczeniu, oferty edukacyjnej.

Jakość edukacji uzależniona jest w głównej mierze od zdolności i kreacji kadry nauczycielskiej, jednakże trudnym do pominięcia jest stan infrastruktury. Na etapie diagnozy wielosektorowej stwierdzono tutaj istotne braki.

Osiągnięcie wysokiego poziomu edukacji uzależnione jest od uwzględnienia w systemie edukacji na poziomie gminy szerszego kontekstu, tj. kolejnych szczebli (etapów) kształcenia (przedszkole – szkoła podstawowa – szkoła ponadpodstawowa) oraz powiązania systemu edukacji z innymi systemami życia publicznego, w tym szczególnie ze sferą gospodarki. Stąd ważne jest podejmowanie działań zmierzających do stwarzania równych szans w dostępie do systemu edukacji, kształtowania postaw aktywnych, pozwalających rozumieć współczesny świat, rozwijania kompetencji oraz zacieśniania współpracy ze sferą biznesu.

Podejmowane działania mają równolegle rozwijać i unowocześniać bazę lokalową i narzędziową oraz rozwijać działalność merytoryczną sfery edukacji, by przyczyniać się do efektywnego przejścia z systemu edukacji do zatrudnienia.

Tabela 8 Kierunki interwencji. Cel operacyjny I.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
1. Modernizacja gminnej bazy oświatowej.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Dyrektorzy szkół, Samorząd Województwa Lubuskiego (SWL), Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), Kuratorium Oświaty (KO)	2021-2027
2. Modernizacja boisk przyszkolnych i sal gimnastycznych	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Dyrektorzy szkół, Samorząd Województwa Lubuskiego (SWL), Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), Kuratorium Oświaty (KO)	2021-2027
3. Upowszechnienie stosowania pracy metodą eksperymentów poprzez doposażenie sal lekcyjnych i laboratoriów w pomoce naukowe i dydaktyczne.	Szkoły gminne	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2027
4. Cyfryzacja procesów edukacji poprzez większe wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych	Szkoły gminne	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2027

5. Rozszerzenie oferty edukacyjnej uwzględniającej kształcenie kompetencji kluczowych, rozwój kreatywności i umiejętności pracy zespołowej.	Szkoły gminne	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2027
6. Kształcenie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży – współpraca szkół z terenu gminy z lokalnym biznesem, jak również rozwój szkolnych ośrodków kariery.	Szkoły gminne	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2027
7. Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie, korzystaniem z kształcenia ustawicznego, podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Instytucja szkoleniowe, PUP, WUP	2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba projektów edukacyjnych na rzecz rozwoju kompetencji kluczowych	Urząd Gminy Przytoczna, placówki oświatowe gminy	Umowa o dofinansowanie, sprawozdanie z realizacji
Liczba inwestycji w zakresie modernizacji i rozwoju bazy oświatowej	Urząd Gminy Przytoczna, placówki oświatowe gminy	Protokół odbioru
Liczba środków trwałych związanych z doposażeniem obiektów edukacyjnych	Urząd Gminy Przytoczna, placówki oświatowe gminy	Protokół odbioru
Liczba projektów w zakresie realizacji idei Long life learning (uczenie się przez całe życie)	Urząd Gminy Przytoczna, placówki oświatowe gminy	Umowa o dofinansowanie, sprawozdanie z realizacji

Źródło: Opracowanie własne

6.1.2. CEL OPERACYJNY I.2 ROZWÓJ POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY PRZYTOCZNA

Diagnoza sfery gospodarczej Gminy Przytoczna wykazała, że na terenie jednostki samorządu dominują mikro i małe przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle, przetwórstwa przemysłowego, transportu i gospodarki magazynowej, pozostałej działalności usługowej oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby. Nie ma natomiast dużych przedsiębiorstw. Dlatego zasadne jest skoncentrowanie działań samorządu do grupy MMSP, tak aby mogły rozwijać się mikro i małe przedsiębiorstwa, które z czasem będą mogły również rozwinąć się w średnie przedsiębiorstwa. Z racji

charakteru gminy wiejskiej duże znaczenie dla Gminy mogą mieć gospodarstwa rolne. Przyjęto zatem, że należy wspierać działalność innowacyjnych średnich i dużych gospodarstw rolnych, które wykazują się najlepszymi wynikami ekonomicznymi, które dysponują dużym potencjałem rozwojowym, jak również tworzą miejsca pracy dla lokalnej społeczności.

Nie na wszystkie czynniki rozwoju przedsiębiorstw władze gminy mają bezpośredni wpływ. Jednakże odpowiednio prowadzona polityka gospodarcza, uwzględniająca system zachęt i ulg, skorelowana z zacieśnianiem współpracy z różnymi podmiotami specjalizującymi się w rozwoju gospodarczym, przyczynia się do intensyfikacji czynników rozwoju i wzrostu konkurencyjności gminy. W ramach niniejszego działania konieczne jest skoncentrowanie wysiłków na rozwoju takich instrumentów, które w większym stopniu oddziaływać będą na wykorzystanie lokalnych zasobów, tj. lokalnej przedsiębiorczości. W tym zakresie mowa jest też o wykorzystaniu lokalnych potencjałów, związanych z położeniem i ze specyfiką Gminy, w tym również potencjałów geograficznych i turystycznych, które wyróżniają Gminę Przytoczna i mogą stać się atrakcyjnym obszarem dla potencjalnych odbiorców.

Przyjazna i profesjonalnie przygotowana dla przedsiębiorców i inwestorów lokalnych i zewnętrznych administracja Urzędu Gminy Przytoczna, wsparta przemyslaną i dobrze przeprowadzoną promocją gospodarczą gminy wspólnie z innymi samorządami, powinna wpłynąć na tworzenie znakomitych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Gminy.

Tabela 10 Kierunki interwencji. Cel operacyjny I.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Organizacja systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw i zakładania nowych podmiotów gospodarczych oraz dla rolników - zachęcenie inwestorów do tworzenia zakładów pracy na terenie gminy	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Powiat Międzyrzecki, Agencja Rozwoju Regionalnego (ARR), Samorząd Województwa Lubuskiego (SWL), Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej (OPZL), Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa (ZIPH)	2021-2027
Pozyskiwanie oraz przygotowywanie terenów pod inwestycje, w tym ich uzbrojenie.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Rada Gminy, instytucje otoczenia biznesu, Powiat Międzyrzecki, ARR, SWL, PAliZ	2021-2027
Promocja potencjału gospodarczego Gminy Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i	Rada Gminy, instytucje otoczenia biznesu, Powiat	2021-2027

wobec firm świadczących usługi turystyczne		pracownicy UG Przytoczna	Międzyrzecki, ARR, SWL, LOTur Rada Gminy, instytucje otoczenia biznesu, Agencja Rozwoju Regionalnego Powiatowy Urząd Pracy	2021-2027
Wprowadzenie ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą oraz stworzenie systemu informacyjno – doradczego	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna, Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2027
Likwidacja barier w obsłudze przedsiębiorców poprzez cyfryzację obsługi klienta w Urzędzie Gminy Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba powstałych nowych podmiotów gospodarczych	CEiDG	Raport
Liczba przedsiębiorców korzystających z oferowanych form wsparcia	Urząd Gminy Przytoczna	Lista uczestników
Liczba rolników korzystających z oferowanych form wsparcia	Urząd Gminy Przytoczna	Lista uczestników
Powierzchnia terenów przygotowanych przez inwestycje	Urząd Gminy Przytoczna	Raport

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Obszar nr 2. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy

Cel strategiczny II: Poprawa jakości zarządzania, opartego na współpracy i wykorzystaniu zasobów

6.2.1. Cel operacyjny II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne

Administracja samorządowa w Polsce jest postrzegana przez lokalną społeczność w Polsce jako nieefektywna, zacofana i oferująca niski standard usług (długie oczekiwania na wydanie decyzji, konieczność przedstawiania zaświadczeń, brak możliwości załatwiania spraw on-line).

Zadania i przedsięwzięcia w ramach celu operacyjnego II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne stanowią odpowiedź na rosnące oczekiwania klientów względem organów administracji publicznej. W swojej treści nawiązują w szczególności do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) – przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 rok oraz dokumentem pn. „System zarządzania rozwojem Polski”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2018 roku, jak również zintegrowanej Strategii „Sprawne i

Nowoczesne Państwo 2030 roku” (SNP), która ma doprowadzić do zwiększenia skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami.

Przewidywane instrumenty realizacji polityki rozwoju w latach 2021-2027 warunkują konieczność zacieśnienia współpracy, skoordynowania działań podejmowanych przez samorządy oraz podmioty prywatne i organizacje pozarządowe w zakresie realizacji usług publicznych na rzecz mieszkańców, co pozwoli na podniesienie spójności i konkurencyjności regionów. Dotyczy to również Gminy Przytoczna.

Zgodnie z powyższym, w Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 zaplanowano kierunki związane z poprawą funkcjonowania administracji w zakresie podniesienia sprawności działania Urzędu Gminy w Przytocznej, doskonalenia kwalifikacji pracowników, e-administracji oraz budowy i promocji marki gminy.

Tabela 12 Kierunki interwencji. Cel operacyjny II.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Wdrożenie idei e-government w administracji samorządowej Gminy Przytoczna (cyfryzacja obsługi klienta)	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2027
Wysoka sprawność administracyjna, m.in. poprzez system szkoleń pracowników i wdrażanie nowoczesnych instrumentów zarządzania publicznego, a także rozwój usług elektronicznych	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	2021-2027
Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania administracją (np. metoda CAF – Wspólna Metoda Samooceny albo inny system zarządzania jakością. Wdrożenie systemu zarządzania	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	2021-2027
satysfakcją klienta zewnętrznego i wewnętrznego – zmiana podejścia w obsłudze klienta	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	2021-2027
Promowanie systemu wartości etycznych wśród pracowników samorządowych, przejrzystość pracy urzędu (w załatwianiu spraw i w dostępie do informacji publicznej).	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Jednostki organizacyjne gminy	2021-2027

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba projektów z zakresu e-administracji	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Liczba uruchomionych e-usług	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.

Liczba szkoleń	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Liczba wdrożonych systemów zarządzania jakością pracy administracji samorządowej	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Odsetek klientów zadowolonych z usług Urzędu Gminy Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna	Ankieta subiektywna

Źródło: Opracowanie własne

6.2.2. Cel operacyjny II.2 Wielofunkcyjny rozwój wsi

Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich polega na dywersyfikacji gospodarki wiejskiej, czyli zmianie pojmowania i traktowania terenów wiejskich jako obszarów monofunkcyjnych, na których dominuje rolnictwo i produkcja rolnicza. Terenom tym nadawane są nowe funkcje, celem redukcji panującego tam bezrobocia oraz podniesienia estetyki i atrakcyjności społeczno-ekonomicznej – jako miejsca do życia i pracy. Priorytetem jest poprawa sytuacji bytowej mieszkańców, dzięki rozwijaniu wielofunkcyjnych form aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej (w szczególności pozarolniczej). Zgodnie z założeniami wielofunkcyjności, gospodarka obszarów wiejskich winna w znacznym stopniu opierać się na inicjatywie przedsiębiorcy wiejskiego. Wielofunkcyjny rozwój wsi uwarunkowany jest również rozwojem odpowiedniej infrastruktury, odpowiadającej na zdiagnozowane zapotrzebowanie i uwzględniającej potrzeby lokalne, jak również wykreowaniem szerokiej oferty wspierająco-doradczej dla mieszkańców (w zakresie profesjonalizacji produkcji rolniczej oraz aktywności około- i pozarolniczej). Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich stanowi jedno z najważniejszych założeń Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego. Uwzględniając wytyczne, płynące z dokumentów nadrzędnych, a także wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej i przeprowadzonej analizy strategicznej SWOT, wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich Gminy Przytoczna uznano za priorytet rozwojowych w perspektywie 2027 roku.

Tabela 14 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenach wiejskich gminy m.in. poprzez rozbudowę, modernizację infrastruktury oraz doposażenie obiektów (w tym istniejących placów zabaw, miejsc sportowo-rekreacyjnych, sal/świetlic wiejskich i boisk sportowych).	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2027
Rewitalizacja zdegradowanych terenów, w tym centrum miejscowości (w tym budowa i urządzenie bulwarów i skwerów)	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2027

inwestycje w budownictwo mieszkaniowe, by zapobiec migracji młodych mieszkańców do miast	Developerzy, przedsiębiorcy	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd gminny i powiatowy.	2021-2027
Zwiększanie i modernizacja gminnego zasobu lokalowego	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2027
Rozwój systemu doradztwa i wsparcia pośredniego dla przedsiębiorczości opartej na rolnictwie i turystyce wiejskiej i przyrodniczej.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	2021-2027
Wsparcie marketingu wysokiej jakości produktów żywności regionalnej	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	2021-2027
Wspieranie rozwoju działalności pozarolniczej na terenach wiejskich	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	2021-2027
Realizacja zadań w ramach funduszy sołeckich.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Rady Sołeckie	2021-2027

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba rolników, którzy skorzystali z oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie kształcenia nowych kwalifikacji w zawodach nierolniczych	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Wartość środków publicznych przeznaczonych na rozwój bazy infrastrukturalnej dla usług kulturalnych, społecznych i sportowych na obszarach wiejskich w Gminie Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Wartość środków publicznych przeznaczonych do realizacji w ramach Funduszy Sołeckich	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.

Źródło: Opracowanie własne.

6.2.3. Cel operacyjny II.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju gminy

Idea zrównoważonego rozwoju oznaczającego rozwój społeczno-gospodarczy w harmonii, zgodzie i przy poszanowaniu uwarunkowań środowiskowych, pozwalającego zachować zasoby

przyswierała autorom i uczestnikom procesu tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027.

W ramach niniejszego celu zaplanowano również racjonalizację zużycia energii, surowców i minerałów oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Ochrona przyrody realizowana będzie także poprzez wyznaczenie i wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożeń i ryzyk przyrodniczych, oraz określenie zasad właściwego gospodarowania terenami zagrożonymi przez zjawiska wynikające ze zmian klimatycznych, np. powodzią czy suszą hydrologiczną. Podstawę polityki ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa przyrodniczego gminy stanowić będzie jednak nade wszystko aktywna edukacja obywatelska w zakresie ekologii, jak również w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Działania kierowane do dzieci i młodzieży odbywać się będą zarówno w ramach normalnego procesu edukacji od szkoły podstawowej, jak również w ramach zajęć poza normalnymi godzinami nauki. Działania takie będą się odbywać również dla osób dorosłych.

Promocja postaw proekologicznych i uwzględniających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji oraz zmiana dotychczasowych przyzwyczajeń osób dorosłych realizowana będzie poprzez szeroki wachlarz działań, jak np. akcje marketingowe w mediach, konkursy i kampanie społeczne i szereg innych oraz poprzez działania inwestycyjne.

Tabela 16 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania surowców energetycznych i realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii np. farmy fotowoltaiczne, instalacje prosumenckie	Podmioty gospodarcze Mieszkańcy	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	WFOŚiGW Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2027
Termomodernizacja budynków mieszkalnych, w tym również zastosowanie odnawialnych źródeł energii.	Podmioty gospodarcze Mieszkańcy	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	WFOŚiGW Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2027
Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	WFOŚiGW, mieszkańcy, podmioty gospodarcze	2021-2027
Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych oraz uświadamiających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania,	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Szkoły, organizacje ekologiczne	2021-2027

redukcji emisji CO2 i innych szkodliwych substancji Właściwe zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią i suszą hydrologiczną (udrożnienie i rozbudowa rowów melioracyjnych, wykonanie regulacji potoków i cieków wodnych, przeciwdziałanie suszy, urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków, Nasadzenia szaty roślinnej. oraz inne działania zapobiegające i łagodzące zmiany klimatyczne)	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Powiat Międzyrzecki	2021-2027
--	------------------------	--	---------------------	-----------

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba kampanii społecznych dot. kształtowania i promocji postaw proekologicznych oraz konieczności realizacji działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO2 i innych szkodliwych substancji	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Liczba instalacji OZE w domach mieszkańców i firmach	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Liczba gospodarstw, z których usunięto azbest	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Liczba gospodarstw i podmiotów, w których zrealizowano działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej (w tym termomodernizacje obiektów)	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.
Liczba zrealizowanych działań przeciwdziałających i łagodzących zmiany klimatyczne	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna.

Źródło: Opracowanie własne

6.3. Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców

Cel strategiczny III: Sprawny i efektywny system usług publicznych wysokiej jakości, warunkujący odpowiednią jakość życia i pracy mieszkańców.

6.3.1.Cel operacyjny III.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej

Infrastruktura techniczna – systemy, urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty, ma duże znaczenie dla mieszkańców, turystów oraz potencjalnych inwestorów. Bez zapewnienia dostępu

do sieci komunalnych oraz mediów nie ma możliwości stworzenia optymalnego miejsca do życia, jak również odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości, tworzących miejsca pracy. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, teletechnicznej, oświetleniowej, energetycznej oraz zapewnienie ich niezawodności powoduje poczucie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców, a także przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy.

Jednym z najważniejszych problemów, z którymi musi się zmierzyć samorząd gminny w perspektywie, jest konieczność zagwarantowania dostępu do bieżącej wody oraz bezpieczeństwa sanitarnego. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz budowa bezodpływowych zbiorników na ścieki sanitarne jest potrzebą wynikająca z podnoszenia standardów infrastrukturalnych na terenie gminy (komfort i jakość życia, pracy oraz wypoczynku) oraz zabezpieczania potrzeb w kontekście rozwoju nowych terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych i inwestycyjnych. Ponadto, programy wspierające wymianę źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne przyczyniają się również do ochrony jakości powietrza, ograniczając niską emisję. Tak samo konieczne są działania realizowane bezpośrednio przez Gminę, dotyczące kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, pozwalającej poprawić efektywność energetyczną obiektów stanowiących zasób komunalny.

Dla zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu, zaplanowano przebudowę i rozwój, zarówno ciągów pieszych i jezdnych, jak również systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy, w tym przy wykorzystaniu nowych technologii, dzięki którym oświetlenie będzie mniej energochłonne i bardziej oszczędne.

Warto dodać, że istniejąca infrastruktura wodna i kanalizacyjna ulega ciągłej amortyzacji. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie jej degradacji poprzez ponoszenie niezbędnych nakładów odtworzeniowych. Dlatego przy kierunkach interwencji założono nie tylko rozwój sieci, ale także poprawę już istniejącej.

Tabela 18 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój i poprawa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym: - Budowa kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących. - Modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Przytoczna. - Modernizacja oczyszczalni ścieków położonych na terenie Gminy Przytoczna. - Stały monitoring urządzeń wodno – kanalizacyjnych.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, WFOŚiGW, NFOŚiGW	2021-2027
Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i	Samorząd Województwa	2021-2027

tym również zastosowanie odnawialnych źródeł energii.		pracownicy UG Przytoczna	Lubuskiego, WFOŚiGW, NFOŚiGW	
Zwiększenie stosowania Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Gminy Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, WFOŚiGW, NFOŚiGW	2021-2027
Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez poprawę dostępu do Internetu szerokopasmowego, likwidację białych plam i zjawiska wykluczenia cyfrowego e-Inclusion, w tym rozwój sieci światłowodowej w każdej miejscowości	Urząd Gminy Przytoczna i inne jednostki z sektora publicznego i biznesowego / prywatne podmioty telekomunikacyjne	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, MC, Podmioty telekomunikacyjne	2021-2027
Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego oraz budowa i modernizacja chodników.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Operatorzy sieci.	2021-2027
Budowa sieci gazowniczej w miejscowościach, w których będzie to możliwe	Dystrybutorzy gazu	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Operatorzy sieci	2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Korzystający z sieci wodociągowej w ludności ogółem	GUS	Bank danych lokalnych
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem	GUS	Bank danych lokalnych
Korzystający z sieci gazowej w ludności ogółem	GUS	Bank danych lokalnych
Liczba inwestycji publicznych i niepublicznych w zakresie OZE	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna
Liczba obiektów użyteczności publicznej o zwiększonej efektywności energetycznej	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna
Liczba obiektów mieszkalnych o zwiększonej efektywności energetycznej	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.3.2. Cel operacyjny III.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy

Dostępność komunikacyjna gminy decyduje o jej atrakcyjności inwestycyjnej oraz dodatnim saldzie migracji. Budowa wysokiej wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Gminy

Przytoczna opierać się będzie m.in. na rozwoju sieci dróg lokalnych oraz współdziałaniu z innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym. Kooperacja winna być rozwijana zarówno z Zarządem Dróg Wojewódzkich jak i Powiatowym Zarządem Dróg w Międzyrzeczu.

Rozbudowa oraz konserwacja dróg są konieczne, aby spełniały one normy i przystawały do nowych warunków społeczno-gospodarczych, takich jak zwiększony ruch, a także stymulowały rozwój terenów mieszkaniowych, nowych zakładów pracy czy ośrodków turystyki i rekreacji (zapewnienie komfortu i dobrej jakości dojazdu do posesji oraz zakładów pracy i miejsc wypoczynku).

Niezwykle potrzebne są również nowe inwestycje w zakresie tworzenia miejsc parkingowych - w szczególności przy obiektach użyteczności publicznej i turystycznych, oraz budowy ciągów pieszych i tras rowerowych o charakterze komunikacyjnym i turystycznym. W szczególności ścieżki rowerowe, jako alternatywne korytarze transportowe, jak również rozwiązania typu park & ride mają istotne znaczenie dla rozwoju komunikacji w kontekście konieczności redukcji emisji CO₂ i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

Jednym z priorytetów pozostaje organizacja nowoczesnego, sprawnego i przyjaznego pasażerom transportu zbiorowego, w szczególności w zakresie organizacji połączeń komunikacyjnych z poszczególnych miejscowości do Przytocznej, by ułatwić załatwienie spraw urzędowych i dostęp do usług zdrowotnych.

Tabela 20 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój i poprawa stanu gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej, w tym modernizacja istniejących dróg i budowa nowych.	Urząd Gminy Przytoczna, Powiatowy Zarząd Dróg	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Lubuski Urząd Wojewódzki (Fundusz Dróg Samorządowych), Powiatowy Zarząd Dróg	2021-2027
Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy poprzez współpracę z innymi zarządcami dróg w szczególności z Zarządem Dróg Wojewódzkich i Powiatowym Zarządem Dróg w Międzyrzeczu oraz z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad	Urząd Gminy Przytoczna Zarząd Dróg Wojewódzkich Powiatowy Zarząd Dróg Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Zarząd Dróg Wojewódzkich Powiatowy Zarząd Dróg Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	2021-2027
Współpraca w zakresie transportu zbiorowego na terenie Gminy Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Gmina Przytoczna, Powiat Międzyrzecki, Gminy Powiatu Międzyrzeckiego	2021-2027

Tworzenie nowych miejsc parkingowych.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki	2021-2027
Tworzenie nowych dróg rowerowych jako alternatywnych korytarzy transportowych oraz infrastruktury park & ride	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki	2021-2027
Reaktywacja połączeń PKP- szynobus trasa Gorzów-Międzyzchód	PKP	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki	2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 21 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu gminnej i powiatowej na terenie Gminy Przytoczna) infrastruktury drogowej	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna, Budżet Gminy Przytoczna.
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu powiatowej infrastruktury drogowej	Starostwo Powiatowe	Statystyka powiatowa
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu wojewódzkiej infrastruktury drogowej	Zarząd Dróg Wojewódzkich	Statystyka ZDW
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój sieci dróg rowerowych na terenie gminy	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna, Budżet Gminy Przytoczna
Powstanie innych rozwiązań komunikacyjnych na terenie Gminy	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna/powiatowa/wojewódzka

Źródło: Opracowanie własne

6.3.3. Cel operacyjny III.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym

Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego wymaga szerokiej i kompleksowej współpracy wszystkich służb publicznych i odbywać się powinno na różnych płaszczyznach życia mieszkańców.

Jednym z instrumentów wspierających utrzymania porządku i ładu publicznego będzie rozwój systemów bezpieczeństwa. Celem zmniejszenia prawdopodobieństwa występowania niepożądanych sytuacji, zniechęcenia przed atakami wandalizmu i przestępstwami, monitoringiem wizyjnym objęte zostaną strategiczne miejsca na terenie Gminy Przytoczna, w tym budynki użyteczności publicznej i kulturalno-oświatowe. Monitoring, a w konsekwencji szybsze reagowanie służb bezpieczeństwa i większa wykrywalność sprawców, wzmocni poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Ponadto, zaplanowano działania wspierające Ochotnicze Straże Pożarne – w zakresie modernizacji strażnic oraz wyposażenia w nowoczesny, spełniający wszelkie wymagania i normy sprzęt ratowniczy, co przysłuży się jakości i szybkości interwencji straży, zarówno w przypadku pożarów, jak i powodzi oraz innych zdarzeń.

Priorytet stanowi również poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym – m.in. poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo i program bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez Gminę, szczególnie w miejscach najbardziej niebezpiecznych.

Powyższe przedsięwzięcia pomogą kreować wizerunek gminy jako miejsca bezpiecznego oraz przyjaznego do życia i pracy.

Tabela 22 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.3

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Monitoring strategicznych miejsc na terenie gminy.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Komenda Powiatowa Policji	2021-2027
Wspieranie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie wyposażenia poszczególnych jednostek w nowoczesny i wydajny sprzęt, jak również budowa nowych oraz modernizacja istniejących remiz strażackich. Ponadto realizacja działań związanych z utrzymaniem, wyszkoleniem i zapewnieniem gotowości bojowej OSP	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Gminne Jednostki OSP	2021-2027
Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo. Program bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na drogach przebiegających przez Gminę	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Komenda Powiatowa Policji	2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
---------------------	---------------	--------------------------

Liczba zniszczeń mienia publicznego	Komenda Powiatowa Policji w Międzyrzeczu	Statystyki policji
Wartość inwestycji w zakresie bezpieczeństwa powodziowego / przeciwpożarowego i in.	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna, Budżet Gminy Przytoczna
Liczba akcji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących bezpieczeństwa na drogach	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna, Budżet Gminy Przytoczna
Liczba zakupionych środków trwałych na rzecz OSP	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna, Budżet Gminy Przytoczna
Liczba działań innego rodzaju na rzecz utrzymania i poprawy zdolności bojowej OSP	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna, Budżet Gminy Przytoczna

Źródło: Opracowanie własne

6.3.4. Cel operacyjny III.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców

Głównym celem podejmowanych działań w ramach celu dotyczącego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców Gminy Przytoczna jest poprawa komfortu i jakości życia.

Polityka w zakresie zdrowia realizowana będzie poprzez zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do opieki medycznej o wysokim standardzie usług – doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia, organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy, jak również poprzez kształtowanie, promocję właściwych postaw i aktywną edukację na rzecz zdrowego stylu życia.

Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w Gminie Przytoczna.

Strategia Rozwoju postępowania w obszarze bezpieczeństwa społecznego opierać będzie się natomiast na aktywnej, racjonalnej, adekwatnej do potrzeb i nowoczesnej polityce społecznej. Realizowane działania służyć będą przeciwdziałaniu wykluczeniu oraz wyłączeniu społecznemu różnych grup zmarginalizowanych bądź zagrożonych marginalizacją, wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie rodzin, dzieci i młodzieży.

W dłuższej perspektywie takie działanie winno doprowadzić do ekonomicznego usamodzielnienia mieszkańców a tym samym zmniejszenia obciążeń Budżetu Gminy Przytoczna z tytułu transferów socjalnych.

Zapobieganie występowaniu oraz niwelowanie przejawów wykluczenia dotyczyć będzie także osób niepełnosprawnych i starszych (zbudowanie oferty specjalistycznych usług adresowanych dla grupy seniorów, w tym rozwój różnych form wsparcia). By sprostać nowym wyzwaniom konieczne

będzie wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy, np. wykorzystywanie mechanizmów ekonomii społecznej.

Realizacja tych działań powinna przebiegać w zgodzie z założeniami Programu Rewitalizacji dla Gminy Przytoczna gdzie określono obszary rewitalizacji, w których szczególnie należy kumulować interwencję w zakresie aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 24 Kluczowe działania. Cel operacyjny III.4

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Wprowadzenie nowych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, inne instytucje rynku pracy Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, inne instytucje rynku pracy	2021-2027
Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, inne instytucje rynku pracy	2021-2027
Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Podmioty szeroko rozumianej ekonomii społecznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Podmioty szeroko rozumianej ekonomii społecznej	2021-2027
Organizowanie i wspieranie różnorodnych form pomocy społecznej, w tym świetlic socjoterapeutycznych, oddziałów dziennych, ośrodków wsparcia czy warsztatów terapii zajęciowej.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, organizacje pozarządowe	2021-2027

Działania na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, organizacje pozarządowe	2021-2027
Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów, w tym również pakiety działań aktywizacyjno-integracyjnych dla osób starszych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, organizacje senioralne	2021-2027
Poszerzanie pakietu istniejących usług medycznych	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Podmioty lecznicze, organizacja pozarządowe	2021-2027
Aktywna edukacja na rzecz zdrowego stylu życia.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Szkoły, organizacje pozarządowe	2021-2027
Doskonalenie stanu technicznego bazy lokalowej i infrastrukturalnej w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej, w tym: budowa nowych placówek medycznych oraz modernizacja istniejących	Urząd Gminy Przytoczna / podmioty Podstawowej Opieki Zdrowotnej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Jednostki Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Gminie Przytoczna	2021-2027
Dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Szkoły, organizacje pozarządowe	2021-2027
Stworzenie infrastruktury opieki dla najmłodszych – utworzenie żłobka	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 25 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Statystyka Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Wartość inwestycji z zakresu infrastruktury społeczno-zdrowotnej, w tym na infrastrukturę medyczną, opiekuńczo-wychowawczą, oświatową	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna, Budżet Gminy Przytoczna

Liczba akcji profilaktycznych	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna
Liczba mieszkań socjalnych oddanych do użytku	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.4. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego

Cel strategiczny IV: Wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy, oparta na bogatym dziedzictwie przyrodniczo-kulturowym i szerokiej ofercie czasu wolnego

6.4.1. Cel operacyjny IV.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Przytoczna

Ochrona przestrzeni i dziedzictwa kulturowego stanowi istotne wyzwanie Gminy Przytoczna w perspektywie 2027 roku. Zgodnie z nowym podejściem do zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, zaprojektowane działania służyć będą kompleksowej ochronie i zachowaniu dziedzictwa (m.in. zabiegi konserwatorskie i modernizacyjne, rewaloryzacja dziedzictwa, kultywowanie tradycji, wspieranie folkloru i sztuki ludowej, zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych), ale również generowaniu impulsów do dalszego jego rozwoju, np. poprzez nadawanie zabytkom nowych funkcji.

Współdziałanie władz samorządowych, sąsiednich gmin, sektora biznesu, instytucji kultury, środowisk artystycznych i twórczych, służb konserwatorskich oraz innych odpowiedzialnych podmiotów pozwoli na wzmocnienie podejmowanych działań i bardziej racjonalne wydatkowanie środków, a także możliwość uzyskania dodatkowych korzyści przez partnerów na różnych etapach realizacji wspólnych przedsięwzięć (komplementarność i synergia).

Tabela 26 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rewitalizacja przestrzeni i obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe Gminy Przytoczna	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiat Międzyrzecki, służby konserwatorskie, Skarb Państwa	2021-2027

Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej,	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Podmioty gospodarcze, rolnicy, izby gospodarcze, placówki oświatowe, mieszkańcy, zespoły i artyści lokalni, media lokalne i regionalne	2021-2027
---	------------------------	--	--	-----------

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba inwestycji w zakresie ochrony dziedzictwa	Urząd Gminy Przytoczna	Protokół odbioru prac.
Liczba wydarzeń kulturalnych	Urząd Gminy Przytoczna	Lista uczestników.

Źródło: Opracowanie własne

6.4.2. Cel operacyjny IV.2 Rozwój turystyki

Ważną szansą rozwojową Gminy Przytoczna w jest wykorzystanie bogactwa walorów przyrodniczych i kulturowych dla podniesienia atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej gminy. Jak wykazała sporządzona diagnoza zaletą gminy jest przede wszystkim położenie wśród lasów i jezior (lasy, jeziora Przczewskiego Parku Krajobrazowego, Krajobraz nadwarciański).

Rozwój turystyki i usług czasu wolnego możliwy będzie m.in. dzięki wsparciu dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej oraz okołoturystycznej na terenie gminy. Zaplanowano przedsięwzięcia, mające na celu stworzenie oferty dla turystyki aktywnej – m.in. rozwój systemu ścieżek pieszych i rowerowych, prezentujących najciekawsze i najbardziej wartościowe miejsca pod względem krajobrazowym, historycznym, kulturowym czy przyrodniczym.

Ważna będzie także współpraca pomiędzy sąsiednimi JST w zakresie budowania spójnej i komplementarnej oferty.

Tabela 28 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój aktywnego wypoczynku i zwiększenie potencjału turystycznego gminy m.in. poprzez rozbudowę rekreacyjno-turystycznych ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Gminy Powiatu Międzyrzeckiego, Organizacje turystyczne	2021-2027

Rozwój istniejącej bazy sportowo – rekreacyjnej, w tym budowa bazy sportowo-rekreacyjnej nad jeziorem Przytoczno	Urząd Gminy Przytoczna/ przedsiębiorcy branży turystycznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Powiat Międzyrzecki, Organizacje turystyczne, NGOs	2021-2027
Budowa i modernizacja kompleksów turystycznych	Urząd Gminy Przytoczna/ przedsiębiorcy branży turystycznej	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Powiat Międzyrzecki, Organizacje turystyczne, NGOs	2021-2027
Wspieranie rozwoju i promocja gospodarstw agroturystycznych i pensjonatów na terenie gminy.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Województwa Lubuskiego, Lokalna Grupa Działania Brama Lubuska	2021-2027
Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej,	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Podmioty gospodarcze, rolnicy, izby gospodarcze, placówki oświatowe, mieszkańcy, parafie, zespoły i artyści lokalni, media lokalne i regionalne	2021-2027

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Długość rowerowych tras turystycznych na terenie gminy	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna
Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego	GUS	Lista uczestników.
Liczba imprez i wydarzeń o charakterze turystycznym	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna
Wartość inwestycji w infrastrukturę turystyczną	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.4.3. Cel operacyjny IV.3 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Jednym z większych wyzwań Gminy Przytoczna w perspektywie 2021-2027 jest rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej zarówno do mieszkańców, jak i osób, odwiedzających gminę, w tym również mieszkańców całego regionu lubuskiego i spoza niego, którzy aktywnie korzystają z obszaru Gminy Przytoczna w celach rekreacyjnych.

Oferta powyższa powinna być urozmaicona, dostosowana do potrzeb społecznych, konkurencyjna w stosunku do innych możliwości zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwijająca, a katalog przedsięwzięć realizacyjnych otwarty.

Ofertę kulturalno-rozrywkową winno się budować wokół imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice Gminy Przytoczna oraz we współpracy z zewnętrznymi organizatorami imprez kulturalnych i sportowych, jak również w oparciu o własną bazę kulturalną, w tym w oparciu o silną i nowoczesną instytucję kultury.

Historia, tradycje, folklor zobowiązuje władze, ale i każdego mieszkańca do ochrony i pielęgnowania lokalnych i regionalnych wartości kulturowych. W tym sensie zasadne jest wspieranie lokalnych zespołów i Kół Gospodyń Wiejskich.

Dla rozwijania talentów sportowych, utrzymania kondycji, sprawności, dobrego stanu zdrowia mieszkańców ważnym jest stwarzanie odpowiednich warunków dla aktywności rekreacyjno-sportowej.

Wyzwaniem pozostaje aktywizacja oraz edukacja obywatelska i kulturalna, w szczególności dzieci i młodzieży, jak również upowszechnianie kultury fizycznej, co pozwoli na ich wszechstronny rozwój oraz podniesienie potencjału intelektualnego i społecznego.

Tabela 30 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.3

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	organizacje pozarządowe	2021-2027
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy (m.in. place zabaw, boiska wielofunkcyjne) oraz właściwe wykorzystanie obiektów już funkcjonujących	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Wojewódzki, organizacje pozarządowe, kluby sportowe	2021-2027
Modernizacja, remont i doposażenie Gminnego Ośrodka Kultury oraz świetlic wiejskich (w zakresie świadczenia usług kulturalnych)	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Samorząd Wojewódzki, organizacje pozarządowe, organizacje kulturalne	2021-2027
Wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących integracji mieszkańców gminy	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich	2021-2027

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Wartość środków publicznych przeznaczonych na stworzenie bazy infrastrukturalnej dla usług kulturalnych i rekreacyjno - sportowych	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna
Liczba uczestników imprez o charakterze ponadlokalnym	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.4.4. Cel operacyjny IV.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację

Skuteczność wykorzystania naturalnych potencjałów Gminy Przytoczna, znajdująca odzwierciedlenie w poziomie popytu na turystykę i rekreację, zależeć będzie w głównej mierze od stworzenia sprawnego i profesjonalnego systemu promocji gminy, kształtującego wizerunek gminy jako miejsca oferującego bogatą i różnorodną ofertą spędzania czasu wolnego.

Tabela 32 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.4

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Poprawa dostępu do informacji o obiektach turystycznych w Gminie Przytoczna poprzez m.in. • oznakowanie miejsc turystycznych • stosowanie elementów wizualizacji na portalu gminnym. • Publikacje i akcje promocyjne	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Organizacje pozarządowe, organizacje turystyczne	2021-2027
Współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji czasu wolnego, markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych.	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	Organizacje pozarządowe, media lokalne i regionalne organizacje turystyczne	2021-2027
Intensywne działania promocyjne, w zakresie promocji kulturalnej i tożsamości lokalnej (m.in. sprawna obsługa strony internetowej gminy, likwidacja szpeczących banerów na rogatkach gminy i posadowienie nowych, okolicznościowe ryngrafy z nowym herbem gminy dla nowożeńców, złotych jubilatów, pakiet powitalny dla nowonarodzonych mieszkańców gminy z herbem itp.; szkolna edukacja kulturalno-artystyczna	Urząd Gminy Przytoczna	Wójt Gminy Przytoczna i pracownicy UG Przytoczna	organizacje pozarządowe, szkoły	2021-2027

– zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży w zakresie)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 33 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Wartość środków publicznych przeznaczonych na promocję turystyki, kultury i rekreacji	Urząd Gminy Przytoczna	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

8. Wieloletni Plan Inwestycyjny

Nieodzownym elementem każdej Strategii Rozwoju jest Wieloletni Plan Inwestycyjny zawierający kluczowe i strategiczne inwestycje planowane do wykonania w celu realizacji założeń i priorytetów wskazanych w dokumencie strategicznym. Poniżej zamieszczono tabelę z kartami zadań, zawierającymi wybrane inwestycje kluczowe dla mieszkańców i władz gminy, których realizacja w szczególny sposób wpłynie na zmianę standardu życia mieszkańców.

Wybrane inwestycje, przedstawione poniżej nie wyczerpują katalogu przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach niniejszej strategii, a które będą bezpośrednio wpisywać się w realizację wskazanych w rozdziale 6. kierunki interwencji.

Tabela 34 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2027

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Okres realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)	Cel operacyjny (oznaczenie)
Karta zadania nr 1	Inwestycje w Infrastrukturę wod-kan: - budowa kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących. - modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Przytoczna. - Modernizacja oczyszczalni ścieków położonych na terenie Gminy Przytoczna	2021-2027	PROW 2021-2027, RPO - Lubuskie 2021-2027, budżet JST	4 000 000	III.1
Karta zadania nr 2	Budowa sieci dróg rowerowych na obszarze Gminy	2021-2027	RPO - Lubuskie 2021-2027 budżet JST, budżet RP	3 500 000	III.2
Karta zadania nr 3	Pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie	2021-2027	RPO – Lubuskie 2021-2027 budżet JST	1 000 000	I.2
Karta zadania nr 4	Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp)	2021-2027	budżet JST	500 000	III.1
Karta zadania nr 5	Modernizacja i budowa dróg lokalnych i chodników	2021-2027	RPO – Lubuskie 2021-2027 Budżet JST Budżet RP	5 000 000	III.2
Karta zadania nr 6	Utworzenie żłobka	2021-2027	RPO – Lubuskie 2021-2027 Budżet RP (Program Maluch) budżet JST	400 000	III.4
Karta zadania nr 7	Utworzenie Domu Dziennego pobytu dla seniorów	2021-2027	Budżet RP (np. Program Senior Wigor), budżet JST	800 000	III.4
Karta zadania nr 8	Budowa skateparku w Przytocznej	2021-2027	Środki EFRR (RPO Lubuskie), PROW 2021-2027, Budżet JST	600 000	II.2
Karta zadania nr 9	Rozbudowa bulwaru, przystani i pomostów na plaży Przytoczna	2021-2027	PROW 2021-2027, RPO - Lubuskie 2021-2027, budżet JST	500 000	IV.2
Karta zadania nr 10	Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych	2021-2027	Budżet JST	1 500 000	IV.3
Karta zadania nr 11	Rewitalizacja Centrum Przytocznej	2021-2027	RPO - Lubuskie 2021-2027 budżet JST	600 000	II.2

Strategia Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027

Karta zadania nr 12	Montaż Odnawialnych źródeł Energii na terenie Gminy Przytoczna	2021-2027	RPO - Lubuskie 2021-2027 Programy NFOŚiGW budżet JST	500 000	III.1
Karta zadania nr 13	Budowa i modernizacja istniejących świetlic wiejskich położonych na terenie gminy Przytoczna	2021-2027	PROW 2021-2027, RPO - Lubuskie 2021-2027 budżet JST	300 000	II.2
Karta zadania nr 14	Budowa remizy strażackiej w Przytocznej oraz w Wierzbnie, modernizacja istniejących remiz na terenie Gminy Przytoczna	2021-2027	RPO - Lubuskie 2021-2027 Programy NFOŚiGW Budżet JST	4 000 000	III.3

Źródło: Opracowanie własne

8. System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna

Za monitorowanie Strategii Rozwoju będzie odpowiedzialny Zespół ds. Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 (zwany dalej Zespołem) składający się z przedstawicieli Urzędu Gminy Przytoczna oraz innych podmiotów społecznych, instytucji i grup formalnych.

Sprawozdawczość z monitoringu oraz aktualizacja Strategii Rozwoju dokonywana będzie co roku. Centrum Koordynacji dokonuje okresowej oceny stopnia realizacji Strategii Rozwoju w oparciu o dwa elementy podsystemu monitorowania i ewaluacji:

- analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Zespół na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i referatów Urzędu Gminy oraz jednostek gminy, bazującą na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego;
- raport z realizacji Strategii Rozwoju, przygotowywany przez Zespół na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i referatów Urzędu Gminy Przytoczna oraz jednostek gminy.

8.1. Analiza wskaźnikowa

Analiza wskaźnikowa bazującą na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego Strategii Rozwoju, będzie przygotowywana przez Zespół w oparciu o pozyskane dane statystyczne i informacje, w skład których wchodzi następujące źródła informacji:

- statystyka publiczna – generowana przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych, dostępna pod adresem www.stat.gov.pl – z uwzględnieniem opóźnienia w zamieszczaniu aktualnych danych statystycznych w Banku Danych Lokalnych (termin: koniec lipca każdego roku za rok poprzedni);
- statystyka prowadzona przez samorząd gminny – generowana i gromadzona przez poszczególne wydziały i referaty Urzędu Gminy w Przytocznej oraz jednostki gminne, zobowiązane do terminowego przekazywania danych i informacji dla Zespołu (wg załącznika nr 1 do Strategii Rozwoju);
- statystyka prowadzona przez podmioty prywatne, pozarządowe, samorząd powiatowy, samorząd regionalny i administrację rządową dot. działań zbieżnych merytorycznie z badanym celem operacyjnym.

W wyborze mierników określających postęp realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 przyjęto zasadę ograniczonej liczby mierników monitorowania dla każdego z celów – zgodnie z rekomendacjami zawartymi w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku). Przy doborze mierników kierowano się adekwatnością, jednak głównym ograniczeniem była dostępność danych. Wszystkie wskaźniki określono przy opisie każdego celu operacyjnego.

8.2. Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna

Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Przytoczna, przygotowywany przez Zespół, opiera się na informacjach dotyczących stanu realizacji danego kierunku interwencji, przekazywanych przez poszczególne referaty i komórki organizacyjne Urzędu Gminy Przytoczna oraz jednostki organizacyjne gminy, zbieżne merytorycznie z badanym celem operacyjnym. Konkretny wydział, referat lub jednostka gminy składa co roku sprawozdanie do Zespołu (na określonym formularzu sprawozdawczym), które jest podstawą zbiorczego raportu z realizacji kierunków interwencji całej Strategii Rozwoju.

8.3. Schemat i harmonogram realizacji procesu monitoringu

Zadania związane z monitoringiem i aktualizacją Strategii Rozwoju powierza się Wójtowi Gminy Przytoczna. Każdego roku realizacji Strategia Rozwoju, w terminie do końca marca danego roku, wyznaczony kierownik Zespołu będzie składał Wójtowi Gminy raport z realizacji Strategii Rozwoju oraz analizę wskaźnikową realizacji celów Strategii Rozwoju za dany okres sprawozdawczy.

Zakres raportu z realizacji Strategii Rozwoju obejmuje:

- skrótowe przedstawienie aktualnego stanu realizacji poszczególnych kierunków interwencji,
- skrótowe przedstawienie ewentualnych trudności realizacyjnych dla poszczególnych kierunków interwencji, z uwzględnieniem proponowanych działań naprawczych,
- wielkość środków finansowych wydatkowanych na realizację kierunków interwencji w badanym okresie, w podziale na źródła finansowania.

Zakres analizy wskaźnikowej realizacji celów Strategii Rozwoju obejmuje:

- porównanie wskaźników bazowych (dla roku 2020) ze wskaźnikami dla badanego okresu realizacji Strategii Rozwoju,
- wskazanie tendencji wzrostowych i malejących w poszczególnych celach operacyjnych Strategii Rozwoju.

Raporty z realizacji kierunków interwencji oraz analizy wskaźnikowe realizacji celów Strategii Rozwoju w badanym okresie będą przedstawiane Radzie Gminy Przytoczna w terminie do końca II kwartału odpowiedniego roku oraz podawane do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej.

8.4. Zasady aktualizacji

W przypadku zmian w otoczeniu zewnętrznym lub wewnętrznym Gminy Przytoczna wpływających w istotny sposób na założone cele operacyjne i kierunku działań istnieje możliwość zmiany Strategii Rozwoju. Wójt Gminy Przytoczna zwołuje wówczas posiedzenie ewaluacyjne i

aktualizujące – w październiku lub listopadzie odpowiedniego roku – dotyczące realizacji Strategii Rozwoju. Podczas posiedzenia dokonywana jest:

- ocena realizacji celów Strategii Rozwoju na podstawie materiałów przygotowanych przez Zespół (stan osiągnięcia wskaźników przyjętych dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii Rozwoju),
- identyfikacja problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych celów,
- opracowanie propozycji niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów,
- ocena zmian w otoczeniu,

Następnie projekt zmienionej Strategii Rozwoju jest poddawany konsultacjom społecznym, a po zakończeniu konsultacji przedstawiony zostaje organowi stanowiącemu.

Załącznik nr 1 Tabela do przekazywania danych statystycznych

Strategia Rozwoju Gminy Przytoczna na lata 2021-2027 Tabela do przekazywania danych statystycznych			
Cel operacyjny nr			
Nazwa miernika	Źródło danych i jednostka miary	Wartość dla roku bazowego (2020 r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)

Źródło: opracowanie własne

Załącznik nr 2 Materiały pomocnicze do sprawozdania z realizacji Strategii Rozwoju.

Kluczowe działania

Cel strategiczny

Cel operacyjny

.....

Jednostka monitorująca ze
strony gminy:

.....

Jednostka realizująca (jeśli
dotyczy):

.....

Opis stanu realizacji kierunku interwencji

Opis powstałych trudności realizacyjnych

Opis źródeł finansowania

Źródło: opracowanie własne